

Toplantılarımız 22 Ekim'de Başlıyor!

Anadolu Aydınlanma Vakfı, aydınlanma amaçlı, sürekli bilgi topluluğu oluşturarak evrensel insan toplumu ülküsü çerçevesinde yaptığı çalışmalarını, bu yıl Prof. Dr. Cavit Sunar'ın *Tasavvuf Felsefesi veya Gerçek Felsefe* adlı kitabının üst başlığı doğrultusunda sürdürecektir. Çalışma bu noktada kadim kültürlerin üzerine yapılacak kavram çalışması ve anlamlandırma ile gerçekleştirilecektir.

Prof. Dr. Cavit Sunar düşünce dünyamıza nitelikli katkılarda bulunmuş değerli bir düşünürümüzdür. Özgün

olarak Tasavvuf felsefesinde yoğunlaşan Cavit Sunar, dünyanın farklı kültür çevreleri ve irfanlarını ayrımlı birliği içinde ele aldığı eserlerinde, farklı irfanların özsel anlam bağlarını ortaya koyma çabası içinde olmuştur.

Cavit Sunar, eserlerindeki akademik disiplin ve kavramsal özen yanında, güvenilir bilgi ile düşünme ve bilginin tefekkür tezgâhında dokunuşundaki üslup ve ustalık ile çalışmamıza temel oluşturmuştur.

Tasavvuf irfanı ile diğer kadim kültürlerin irfanları arasındaki farklar

ve ilişkiler üzerine yapılacak olan bu karşılaştırmalı kavramsal çalışmanın ilgili başlıkları;

- Brahmanizm'de Hikmet
- Budizm'de Hikmet
- Hermetizm'de Hikmet
- Pisagorculuk'ta Hikmet
- Sokrat'ta Hikmet
- Platon'da Hikmet
- Musevilik'te Hikmet
- Filon'da Hikmet
- Plotin'de Hikmet
- İsa'da Hikmet
- İslâmiyet'te Hikmet olarak özetlenebilir.

Sam'ın Çadırında Oturan Yafet...

İzzet Erş

Kendi döneminin kâmilî Hz. Nuh'un üç oğlu olur. Bu oğulları Tora'da Sam, Ham ve Yafet isimleriyle zikredilirler [1]. Tora'nın ifadesinden, büyük tufan ile ortadan kalkan beşerî nüfusun, Nuh'un bu üç oğlu ile yeniden çoğaldığı ve "dünyayı" doldurduğu anlaşılır. Dolayısıyla bunlar; Âdemî zürriyetten gelen Nuh'un bu üç oğlu, milletlerin babaları olarak kabul edilirler. Tora bu oğulların sıralamasını Sam, Ham ve Yafet olarak zikretse de, yaşa göre doğru sıralamanın Sam, Yafet ve Ham olduğu anlaşılır [2]. Tora'nın sıralamayı bu şekilde koyması Ham'ın, Sam ile Yafet'in arasında olması gerektiğini göstermektedir. Zira

[1] Tora, *Tekvin* 6:10. Bu isimlerden Yafet, bazı İslâmî kaynaklarda Yafes olarak anılmaktadır. Bu ismin etimolojik kökenine dair güvenilir bir kaynak bulunmamaktadır.

[2] Tora, *Tekvin* 10:21 "... Yafet'in büyük kardeşi olan Sam...", Tora, *Tekvin* 9:23-25 "Ve Sam ile Yafet bir esvap alıp onu kendi iki omuzları üzerine koydular, ve geri geri gidip babalarının çıplaklığını örttüler... ve Nuh ... küçük oğlunun kendisine yaptığını anladı. Ve dedi: Kenân (Ham'ın oğlu) lânetli olsun. Kardeşlerine kullar kulu olacaktır."

Yafet, Ham'a mukayyet olduğu nispette Sam'ın çadırına (makamına) yükselecektir.

İbranice *Yafet* ismi Tora'nın kendi ifadesiyle "genişlemek, açılmak" anlamlarına gelmektedir. Nuh'un, oğlu Yafet'i kutsaması sırasında sarf ettiği "*Allah Yafet'e genişlik versin...*" [3] cümlesinde geçen "genişlik", İbranice *patah*, "açmak" kökünden gelen *yefet* kelimesidir. *Patah* kavramı Tora'nın birçok ayetinde birbirine yakın anlamlarda kullanılmıştır. Ancak en belirgin anlamı *açmak*, *açığa çıkartmaktır* [4]. Bu referanslarda görüldüğü gibi ağzın *açılması* ile açığa çıkan sözcük [5] veya gözün *açılmasıyla* meydana gelen görme *patah* kavramının içeriğini oluşturur.

Kavram *petah* olarak telaffuz edildiğinde, kelime *kapı ağzını* veya tasavvufi içeriğiyle *eşik* anlamlarını ihtiva eder. "*Rab ona göründü ve o günün sıcağında çadırın kapısında oturuyordu*" [6] ve "*Ey kapılar, başlarınızı yükseltin ve yükselin, ey ebedî kapılar ve izzet Kralı girecek*" [7]

[3] Tora, *Tekvin* 9:27

[4] Tanah, *Eyüp* 3:1; *Mezmurlar* 51:17; *İşaya* 50:5

[5] Tanah, *Hezekiel* 16:63 (Buradaki telaffuz *python* şeklindedir.)

[6] Tora, *Tekvin* 18:1

[7] Tanah, *Mezmurlar* 24:7

ayetlerinde kullanıldığı üzere kapı, İslam tasavvufunda olduğu gibi Rabbin (efendinin, mesihin, kralın vb.) gireceği kapının eşigidir ve kul (mürîd, dervîş, mümin vb.) bu eşikte, *berzahta* beklemektedir.

Kavram *petiha* olarak telaffuz edildiğinde, kelime yine açmak anlamına gelir, fakat bu kullanımıyla *keskin kılıçla* yolu açmak anlamındadır [8]. İbranice *Petih* kelimesinin tam karşılığı *keskin kılıçtır*. Bu kavram, Kral Davud'un da içinden geldiği inisiyatik gelenekte ve sonrasında da adaletin kılıcıyla yargılamak, ilâhî hükmün önünü açmak anlamında kullanılmıştır; Hz. İsa'nın getirdiği kılıçta olduğu gibi [9]. Hz. Muhammed, İmam Ali'ye teslim ettiği kılıcı Zülfikar'ın da bu nevi bir işleve sahip olduğunu anlatmak için "*Lâ fetâ illâ Ali, lâ seyfe illâ Zülfikâr*" ifadesini kullanmıştır [10].

Pe (פ), *Tav* (ת) ve *Het* (ה) harflerinden oluşan *Patah* kelimesi, onu edilgen kılan *Mem* (מ) harfini başa aldığı zaman, kelime *miptah* yani Arapça *miptah* anlamına gelen *açığa çıkartan, meydana getiren* anlamına bürünür. Kuran'ın ilk sûresi olan Fatiha bu kavramla aynı anlamı taşımaktadır. Fatiha sûresine verilen "anahtar" unvanı da yine *miptah* ama İbranice *mafteah* kelimesinden gelmektedir.

Yine de Yafet, Tora'da *açan* değil, *ört*en bir karakterdir: "*Sam ile Yafet bir esvap alıp ... babalarının çıplaklığını örttüler.*" Bu anlam içeriği gösteriyor ki bir ayıbı, hatayı, çirkinliği örtmek, genel olarak bir doğrunun; hakkın, salâhın vs. açığa çıkmasına neden olmaktadır. Tasavvufi bir sezgiyle bu *örtünün* şüphesiz başkasına değil, hatta tam da kişinin kendisine ait olduğu anlaşılmaktadır. Öyleyse Yafet, kardeşi Ham'dan ayrılarak, Sam ile birlikte bir fesadı örtmektedir.

Patah kelimesinin bir diğer kökü *oymak, biçim vermek* anlamlarını taşımaktadır [11]. Burada Yafet'in şekil verdiği kendi anlayışdır. Zira Yafet bu üç kardeş içinde aklın timsalidir. Bu nedenle Tanah'ta şöyle yazılmıştır: "*Bön adam her söze iman eder, fakat basiretli adam attığı her adımı tartar*" [12]. Bu cümlede bölük

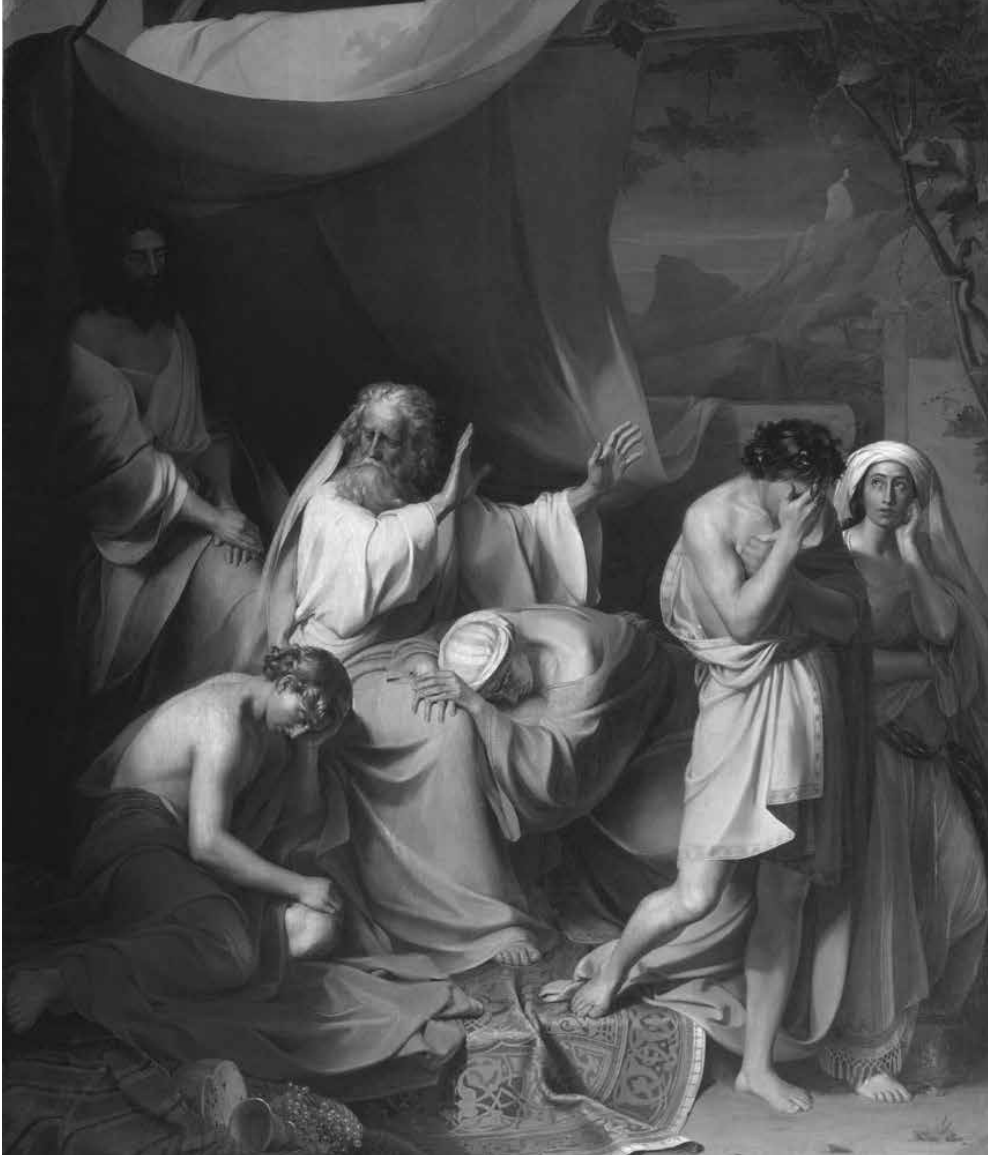
[8] Tanah, *Mezmurlar* 37:14 ve 55:22

[9] İncil, *Matta* 10:34 "Yeryüzüne selâmet getirmeğe geldim sanmayın; ben selâmet değil, fakat kılıç getirmeğe geldim." Yine de bunun dahi hükmi bir ayrılık olduğu, insanların belirli bir vasıfla birbirlerinden ayrılacağı, bu vasfın da "iman" olduğu İncil anlatımlarında belirgindir. *Matta* 5:38-39'da olduğu gibi "*Göz yerine göz, diş yerine diş, denildiğini işittiniz. Fakat ben size derim: Kötüye karşı koma; ve senin sağ yanığına kim vurursa, ona ötekini de çevir.*"

[10] İmam Ali'nin Uhud Savaşında Kureyş'in önde gelen savaşçılarından dokuz kişiyi öldürdüğü, bu savaşta bedeninden yetmiş yara alarak son ana kadar Muhammed'i savunduğu, bu sebeple de Cebrail'in, "*Zülfikâr'dan keskin kılıç, Ali'den büyük yiğit yoktur*" dediği rivayet edilir.

[11] Tora, *Çıkış* 22:15 ve Tanah, *Süleyman'ın Mes.* 1:10

[12] Tanah, *Süleyman'ın Meselleri* 14:15

Soru: Yaşam öykülerinin en başından başlayarak röportajlarımıza bildiğiniz gibi. Size de aynı merakla ilk çocukluk yıllarınızdan üniversite seçiminize kadarki öykünüzü sormak istiyorum...

Hakkı Ekşi: Nikolai Gogol 1809'da 'eneksi 139' yaşındayken doğmuş. O da Karadenizliydi. Denizdaşız. O beni hiç tanımadı, ben onu on beş yaşında tanıdım. O Karadeniz'den Petersburg'a, ben Kars'a gittim on iki yaşındayken. Onun Petersburg yolculuğundaki yaşını bilmiyorum. Unutmadan söyleyeyim, Kars'ta Puşkin'le karşılaştım: 'Erzurum Yolculuğu'nun okunuşu.

Kız kardeşi olan yaşlılarımı kıskanırdım. Biz dört erkek kardeşтик. Okulumuz, köyün en güzel yerinde, babalarımızın gurbette olduğu için annelerimizin sırtında taşıdığı taşlarla, imece usulü yapılmıştı. Anneme ve diğer annelere olan okul borcumu halen ödemiş değilim.

Soruda bir gariplik var; "çocukluk

bir köy... bir köy... Öğretmen. Türkçe bilen öğrenci yok. Arapçayı orada öğrendim. Antalya Aksu Öğretmen Okulu birincilikle bitti. Liseyi dışarıdan bitirme sınavları; ver elini İstanbul. Dünyaya ilgi, onu değiştirme ilgisi, evrenselleşmiş ilgi, 800 yıl önce Katalonya'da olana ilgi, 600 yıl önce Osmanlı'da, 1917'dekine ilgi, Küba, Vietnam. "Bir şeyi söylemenin en iyi biçimi onu yapmaktır." Jose Marti düşüncesi.

Çocuk deyip geçmeyin; Fidel 13 yaşındayken babasının yanında çalışan işçileri grev yapmak için dolduruşa getirmiş.

Çocuk deyip geçmeyin. "Soğuk, düzgün, anlamlı, taş, oyunsuz, Dev okuldan mini mini çocuklar kaçmış." Fazıl Hüsnü Dağlarca

Soru: Tam da burada eşinizle nasıl tanıştınız diye sorsam...

Hakkı Ekşi: 4 torunumun ninesi, oğlumla kızımın annesi ile bir araya gelişim karşılıklı riske girme olasılığının yüksek olduğu zamana ve yaşa rastlamıştı. Aile içinde de... Ağabeylerimden birinden önce evlendim. Galiba orman yeşerince evlenmiştik.

Ben mi onu kaçırdım, o mu beni kaçırdı anımsamıyorum. Ama zaman ilerledikçe kaçırıldığım düşüncesi ağır basmakta. Sanırım erkeklerin çoğunda da bu böyledir. Açıklamazlar.

Soru: İnşaat mühendisi olduğunuzu biliyor olsam da emek verdiğiniz alanlar, işleriniz hakkında hiç bilgi

yıllarınızdan... " diyorsunuz; benim çocukluğum devam ediyor. Ve çocuklar için çok üzülüyorum. Onlar için güzel bir dünya oluşturamadık.

Doğduğum yerden uzak diyarlara ne aradığımı bilmeden gittim. 18 yaşında Türkiye'nin her bölgesine gittim. Trakya hariç... Yeni yerler, yeni arkadaşlar, yeni sınıflar. Ve Urfa Akçakale, sınırda

yok. Nasıl gelişti mesleki tercihiniz, yürüyüşünüz?

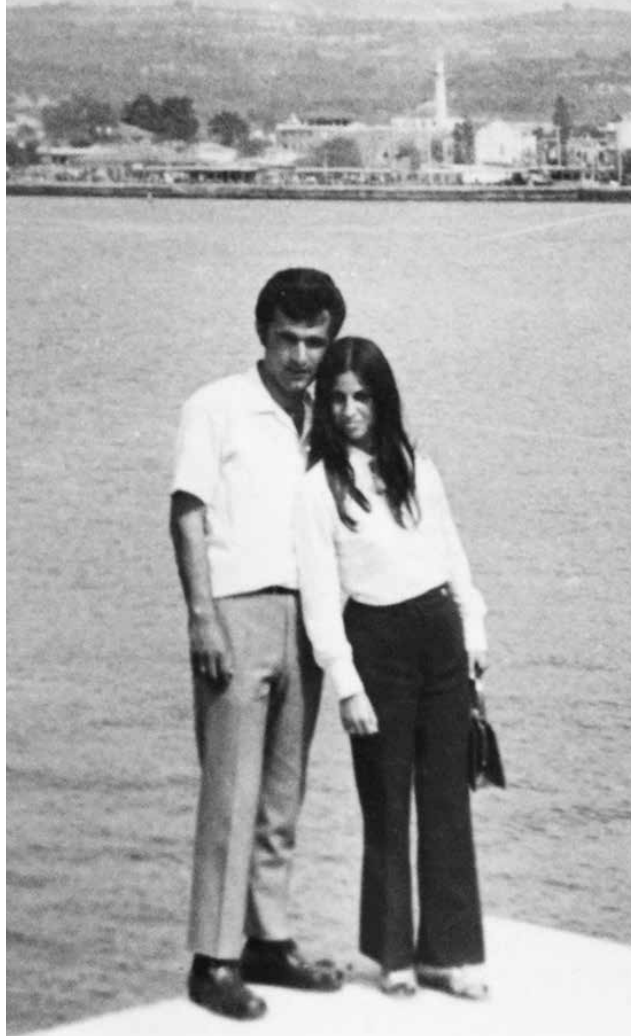
Hakkı Ekşi: Yıldız Teknik Üniversitesi'ni ve inşaat mühendisliğini özel olarak bir seçme nedeni yok. İstanbul'da aslında daha önemli işlere devam edecektim. Ankara'da ailece yap-sat konut sektöründe uğraşımız vardı. Öğrenim sürecinde yapı üretimini geçmişinden günümüze öğrenmekle genel olarak dünyamıza, özel olarak çevremize bakışımız değişti. Bir heykeltraşın taş bakışıyla, bir heykel severin bakışı farklıdır.

Bağımsız çalışmayı tercih ettim. Konut, su getirme, kanalizasyon, ısıtma merkezi, tamir bakım atölyeleri, proje üretimi... Mola verilen zamanlar da oluyor. Şimdi bir yabancı ülkedeki oğlum, gelinim ve torunlarımın ülkeye dönmesi için gerekli altyapıyı oluşturmaya çalışıyorum. Fakat ülkedeki eğitim ve öğretim uygulamaları frene basmama sebep oluyor, umarım fren tutmaz.

Ülkemizde bilimin ve teknolojinin arşivi var, fakat uygulama yetkisini elinde bulunduranlar birikimlerimizi doğayı harap edecek yönlerde uyguluyorlar. Hangi meslek olursa olsun, etik değerlere önem vermeme uygulamaları bizde de egemen. Farkına varanlar acılar içindeler.

Anlatınca aklıma geldi: 1967 yılının 21 Ekim gecesi Pentagon'un önünde toplanan dünyanın dört yanından gelmiş gençler, bir tür protesto gösterisi düzenlemişler ve diğer gezegenlerden yardım istemek için bir

manifesto yazmışlardı.

“...Spektrumun tüm renklerinden biz insanlar bugün burada toplandık. Bizim gezegenimiz dünya, bitkileriyle, hayvanlarıyla, insanlarıyla, bebekleriyle yok oluyor. Bedenler, ruhlar yok oluyor. Bedensel ve tinsel acımız büyük. Zamanlara ve mekânlara hükmeden, adlarını bildiğimiz ve bilmediğimiz milyarca yıldız sistemi ve yıldızdaki kozmik güçler; bize yardım edin.”

Soru: Çok değerli şairlerle olan yakın arkadaşlık, dostluk öykülerinizden bazılarını, size F. H. Dağlarca'nın 'Çocuk ve Allah' kitabının baskısını sorduğum zamandan hatırlıyorum. Ne zaman, nasıl sevdalandınız şiirlere, şairlere diye sormak istiyorum önce; sonra da bizlerle olabildiğince detaylı paylaşmanızı rica ediyorum bu değerli anılarınızı...

Hakkı Ekşi: Babam İstanbul'da gurbette iken inşaat ustasıydı, çocukluğumda dinlemiştim. Kuzguncuk'ta Nazım Hikmet'in ikamet ettiği yalının havuzunu yapmıştı. Münevver Hanım'ın biz okuyalım diye verdiği kitaplar, misafirlğe gittiğimde polislerin takibi, dönerken uyuyan polisleri uyandırıp gelin dönüyorum deyişim. Kuzguncuk, Kadıköy, Beyoğlu, Asmalı Mescit. Belli oturma yerlerinde rastlaşmalar. Rahatsız etme endişesi. Yalnız şairler değil, ressam, tiyatro oyuncuları; Sabahattin Kudret Aksal'la Sait Faik Abasıyanık'ın heykeli için Adapazarı'na trenle yolculuk.

Burgaz Ada.

Kuzguncuk'ta İsmet Baba'da Can Yücel ile oturmak, sonra onu evine bırakmak, konuğu olmak.

Dağlarca'nın etrafında fır dönmek, fark ettirip kendini çağdırtmak...

“Senin şiir yazmadığını öğrendim, onun

için çağdırdım. Neden yalnız içiyorum biliyor musun? Karşında biri olunca rakı şişesi yalnız kalıyor; onu yalnız bırakmamak için.”

Ankara Siyasal Bilgilerden kel bir arkadaşım vardı, Dağlarca'nın

nesire başlayamadım. Resim dersin, pek çok suçlu ressam var. Fakat ben de öldükten sonra yaşamak istiyorum, bir şiirinde beni de konu eder misin?” dedim. “Seninle fotoğraf bile çektiğim,” dedi gülerek.

Yüz yüze, yüzde yüz aktarılabilen felsefi, sanatsal ilişkiler ağının içeriklerinin anlatılabilmesi olanaklı değil. O nedenle bu anlattıklarım bir binanın yalnız bir cephesini görüntüleyebilecektir.

Soru: Son olarak Anadolu Aydınlanma Vakfı ile nasıl tanıştığınızı, vakfın amacı ve yıllardır katıldığınız faaliyetleri hakkındaki görüşlerinizi sormak isterim...

Hakkı Ekşi: Anadolu Aydınlanma Vakfı'yla tanışmama neden olan şey tembelliğimdir. Caddebostan'da oturuyorum. 20. yüzyılın son yılında eski Caddebostan Kültür Merkezi'nde yapılan toplantılara rastlantı sonucu müdahil oldum; o zamandan beri de devam ediyorum.

Kendime göre bir kitap eleğim var. Onun üstünde kalanları okurum. Bir de ihmalden, ilgiden yoksun olanlar var. Vakıfta bir kişi çıkıyor, okuduklarını yorumlu anlatıyor. Genelde, misafir edilen konuklar dışında yük birkaç kişi üzerinde. Benim gibi tembeller çoğunlukta görünüyor; görevlerimiz gelmek ve dinlemek.

Anadolu Aydınlanma Vakfı birbirine şah çekmeyen atların, vezirlerin, fillerin, kalelerin teminat altında olduğu bir ortam. Her toplantıda aynı porsiyonda aydınlık olmayabilir. İyi ki de öyle, yoksa her limana göz kırpan gemilere döneriz.

“Gideceği yeri arayan bir mektuptur,” diyor Dağlarca “Okunacağı yeri bulamayan”, Sait Faik Abasıyanık için.

Okunacağı yeri bulan bütün mektuplara başarılar; bu kargaşa ortamında özveride bulunan, okunmak için gelen mektupları okuyan insanlara teşekkürler.

“Görmenin nasıl bir bayram olduğunu karanlık öğretir; Sevmenininkini yalnızlık... Her günümüz bayram olsun,” der Can Yücel.

Bayramlarınızı Can Yücel'le kutluyorum; hoşça kalın.

deniztipigil@gmail.com

oturduğu kahveye birlikte giderdik. Bir kere Dağlarca'ya “Bizim kel arkadaş geldi mi?” diye sordum. O, “Kel demeyeceksin, bir zamanlar saçlı olan arkadaş diyeceksin,” dedi.

Kadıköy'den sonra Bostancı'ya taşınan bir meyhanede Perşembe akşamlarını birlikte geçirdiğimiz, trajik bir erken ölümle giden Cemal Süreya.

Soru özel olarak şairlere odaklanmış gibi olsa da, mühendislik öğrenimim sırasında Oğuz Atay, o zamanki adıyla topografi dersimizin hocasıydı. ‘Günlükleri’ o dönemin belgeseli gibidir. Mebusan Yokuşu'nda bir proje ofisimiz vardı. MSÜ'den Taksim'e yaya çıkan veya inenlerin çay molası verdikleri bir yerdi.

Bir gün Dağlarca'ya: “Nazım Hikmet, Orhan Veli ve senin yüzünden şiir yazamadım. Sait Faik Abasıyanık, Sabahattin Ali, Orhan Kemal yüzünden

Transandantal Sosyoloji

Ken Wilber

Din, bebeksi büyü ve çocuksu mite geri dönüş veya bu aşamalardaki zihinsel saplantılarla açıklanmaktadır. Çocuksu mit özellikle Oedipal obje ilişkileriyle belirtilmiştir ve bu sebeple babalık ve ataerkil özdeşirmelere (*introjection*) ve daha sonra gelen seven, intikamcı, kıskanç, affedici gibi nitelikler yüklenen Tanrı (Yahova) hakkında bilmeyi istediğimiz her şey, yani semavî bir Tanrı gibi düşüncelere müsaittir...

En hafif eleştiriyi yapmak gerekirse, dinsel ilgilerin hepsi bebeksi-çocuksu idrakin göstergesi olsalar dahi, bu ancak dinsel ilginin kaynağını açıklayabilir; ama fonksiyonunu veya amacını, yani bağlıları için anlamını ve toplumdaki fonksiyonunu açıklayamaz.

* * *

Açık işlev düzeyinde dinsel semboller nesnel olarak doğru olmamakla birlikte (yağmur dansının gerçekte yağmur yağdırmaması gibi) gizli işlev düzeyinde bu törenler ve semboller gerekli ve yararlı “mantıklı” bir işlev sağlar; grubun dürtülmesine, sistemin kendisini yeniden üretmesine yardım eder.

Din gerçekte dinsel değildir; kesin olarak Tanrı hakkında değil, fakat tamamen insanî toplumsal alışverişlerden ve etkileşimlerden müteşekkil değişik tanrı sembolleri hakkındadır.

Din esas olarak kendisi ne söylüyorsa odur. Eğer Buda ve Krishna iletişimsel düşüncesinde anlaşılır ve mantıklı ise ve aşkın bir varlıkla temas kurduğunu söylüyorsa, o zaman bizim tek başlama noktamız bu olmalıdır.

Krishna'nın, Hamlet'in veya bir kimsenin iç dünyasını veya anlamını yorumlamayla kendi bilincimizde yeniden üretmeli, temel mesajını kavramalıyız.

* * *

Tarihsel Hermönetik. Eğer ben “günah” kavramının dinsel anlamını anlamak istiyorsam, bu sembolün kendisi ile ilgili tarihsel bağımı dikkate almalıyım. Çünkü bu dönemde günah olan şey diğer bir dönemde günah olmayabilir.

* * *

Geçmişte tarihsel bir cennet bahçesinin belki mitik dinin Bronz çağında yeryüzünde olduğu ve bu dönemden sonra sürekli bozulduğu da iddia edilir. Evrim gerçekte yozlaşma olduğu

için ilk dönemler esasen daha yüksek, daha ileri aşamalıdır. Ampirik bilim adamları için bu gülünç olsa da, J. Campbell, H. Smith gibi ölçülü ve saygın bilim insanları bu fikirden yararlanmışlardır.

* * *

Nedensel/nihaî evre herhangi özel bir tecrübeyi gerektirmez; bilakis tecrübe edicinin kendisini aşmasını ve çözmesini, gözlemci prensibin ortadan kalkmasını gerektirir.

* * *

Upanişadlar'da “Sen O'sun”, “Bu, ruh Brahmandır”, “Ben Brahmanım” gibi İsa'ninkine denk ifadelerle rastlanır. Ancak herhangi bir kimsenin potansiyel olarak bu en üst kimliği kazanabilmesi ilkesi gnostik Hıristiyanlıkta korunmuşken, İsa'nın en üst kimliği kendisi ile birlikte alarak *üst makamlara* çıktığına inanılan zahirci-mitik Hıristiyanlıkta kaybolmuş, hatta reddedilmiştir.

* * *

İnsanlık her evrede o evrenin unsurlarının uygun bir alışverişi ile kendini tamamen yeniden üretir. Doğal ortamdan sağladığı yiyeceğin alışverişi ile fiziksel olarak yeniden üretir. Beden olarak canlılık ve cinsellik olarak yeniden üretir. Zihinsel olarak eğitim ve iletişim alışverişiyle yeniden üretir. Ruhsal olarak üstadlıktan müritliğe geçiş alışverişini yaşayarak yeniden üretir.

İhtiyaç veya dürtü düşüncesi, bir yapının kendisi ile ilgili obje-ilişkilerinin sağlanması gerektiğini, aksi durumda bu yapının yok olacağını ifade eder.

Her evrenin temelini önceki evre oluşturur. Ancak daha üst bir evre daha alt bir evreye dayanırken, üst evre alt evrenin bir sonucu veya onun tarafından oluşturulmuş değildir. Üst evre alt evrenin vasıtası ile ortaya çıkar; ancak ondan hâsıl olmaz, civcivin yumurta kabuğundan meydana gelmemesi gibi. Örneğin, akıl cinsel içgüdü yoluyla gelir ama cinsel içgüdüden oluşmaz.

Daha alttakini kısmen aştığı için üst aşama alttakini bastırabilir. Örneğin, cinsel arzu kendini bastıramaz ama akıl bu arzuyu bastırabilir; çünkü yapısal organizasyonda akıl cinsellikten daha yüksektir.

* * *

Gelişme ve büyümenin başlıca iki boyutta gerçekleştiği görülür: *yatay evrimsel tarih* ve *dikey devrimsel aşkın*. Kısaca *nakledici* ve *dönüştürücü*. Nakledici gelişme belli bir evrenin dış yapısını uyarlama veya dış yüzeyini, et ve kaslarını oluşturma

sürecidir. Dönüştürme ise dikey bir değişim, önceki unsurların devrimsel bir yeniden organizasyonu ve yeni unsurların ortaya çıkışı, oluşumdur.

* * *

Aktarmanın önemli fonksiyonu olan birleştirme, sağlamaştırma ve dengelemenin bizim mânâ tabu dediğimiz iki temel yönü vardır. Mânâ her evrenin *gıdasına* işaret eder: örneğin fiziksel gıda, coşkusal gıda (sevgi, aşk, bağlılık), zihinsel gıda (sembol, gerçeklik), mânevi gıda (aydınlanma, içbakış, sezgi).

* * *

Psiko-kültürel ürünler ölümü yenmenin ve reddetmenin kodlanmış sistemleri olarak görülebilir. Rank sadece büyüsel ve mitsel değil, rasyonel ürünleri ve tamamen mantıksal inançları da ölümsüzlük tasarımı gibi düşünmektedir.

Rasyonel ürünler ve mantıksal inançlar kısmen gerçeği arama sürecinde ortaya çıkan, kısmen de sürekliliği arzulayan, ölümsüzlüğü ümit eden, isteyen bir devamlılık arayışındaki ürünlerdir (“*fikirlerim yaşamaya devam edecek...*”).

Bu açıdan rasyonel olanı da dahil, kültür, ayrı benliğin ölüm karşısında gerçekleştirdiği bir şeydir: Ölüme mahkum olan ve bunun farkında olan benlik, bütün hayatını (bilinçli veya bilinçsiz olarak) hem kendi öznel hayatını kontrol ederek, hem de içsel bir ölümsüzlük beklentisinin zahiri ve görülebilir işaretleri olarak “sürekli” ve “zamansız” kültürel objeler ve kavramsal prensipler oluşturarak ölümü yenmeye/yadsımaya çalışmakla geçinir.

* * *

Belirsizlik ve inanmazlık normal ve kaçınılmaz olduğu zaman (Büyüde: Dans gerçekten yağmur yağdırır mı? Mitte: Dünya gerçekten altı günde mi yaratıldı? Bilimde: Bing Bang'den önce gerçekten ne oldu? vs.) kişilik sisteminde artık sorgulama dürtülerinin devam etmesine izin verilmez, çünkü ölümsüzlük niteliklerini tehdit eder bir duruma girer.

* * *

Gerçek mümin size “haklı” olduğunun bütün gerçeklerini açıklar ve eğer onun gerçekleri sağlam bir şekilde sorgulanırsa, o kişi bunu kişisel olarak algılama eylemine girer (çünkü gerçekte siz o kişinin ölümsüzlük tasarımını sorgulamış olursunuz). Onun inanç sistemi bir süreklilik politikasıdır. İtikad eden insan genellikle bir inançlar serisine sahiptir. Fakat dinsel ilgisi çoğunlukla inançla sınırlı değildir. Gerçekte çoğu zaman bu kişi niçin

itikadının “doğru” olduğunu ifade edemez.

* * *

Delikanlılık çağında anne-babaya karşı isyan büyük ölçüde çocuksu bağımlılıktan ve büyüsel mitik bilinçaltından kurtulmak veya onu aşmak için iç mücadelenin dışa yansıyan bir belirtisidir.

Özellikle ortodoks psikologlar ve sosyologların büyük bir çoğunluğu kişilik öncesi çaresizlik ve bir ebeveyn otoritesine bağımlılıkla manevî bir üstad aracılığı ile transpersonal teslimiyet ve boyun eğme arasındaki farkı söylemekten kaçınıyorlar veya bunu göremiyorlar.

* * *

Psikologlar ormanlardan çok ağaçları inceleme eğiliminde, sosyologlar da ağaçtan çok ormanı inceleme eğiliminde olduklarından, bu disiplinlerin her zaman disiplinler arası diyalogla dengelenmesine ihtiyaç vardır. Bu özellikle de din sosyolojisi ve psikolojisi için gerekli gözükmektedir.

Alıntılayan: İzzet Erş

Kaynak: Ken Wilber, *Transandantal Sosyoloji*, İnsan Yay., İstanbul, 1995

MISRALAR

Orpheus'a Soneler

Rainer Maria Rilke

(Türkçesi: A. Turan Oflazoğlu)

Gelir Tanrının elinden. Ama nasıl, de bana,
kişi Tanrıyı dar çengiyle nasıl izler ki?
Uyumsuzluk onun usu. Kesiştiği yerde iki
yürek-yolunun, tapınak yoktur Apollon uğruna.

Türkü, senin öğrettiğin gibi, arzu değil,
değil üstüne düşülen, sonunda kazanılan;
türkü varlıktır. Kolay gelir Tanrıya, bil.
Peki ne zaman varız biz? Tanrı ne zaman

yerle yıldızları bizim varlığımıza harcar?
Bu değil, genç, senin sevmen değil, hayır,
sesin ağzını zorla açsa bile severken, var

öğren apansız türkünü unutmayı. O kaçır.
Gerçek türkülemeye,
bambaşka bir soluk vardır.
Amaçsız bir soluk.
Tanrıda bir esinti. Bir rüzgâr.

Kendini Değerli Kılmak

Oğuz Atabek

Bir değere adanmak; herhangi bir an için değil, bir dönem için değil, yaşam boyu adanmak.

Demek ki bu değer her zaman için anlamlı olmuş ve olacak olan bir değer olmalı. Çiçekler gibi zamanla solmamalı. Güneş gibi batmamalı. Ay ve yıldızlar gibi gün ışığına yenilmemeli. Değişime dayanan olduğuna göre değişmeden kalan bir ruhu, bir özü olmalı. Ya da bizzat öz olmalı. Değerli diye andıklarımız ancak ondan nasiplendikleri, pay aldıkları oranda değerli olabilirler. Oysa O, hakiki bir değer, değer hakikati ya da hakikatin değeri olarak bulunabilir. O'na adanmak olası tüm değerlerle bağ kurmak için eşsiz bir olanak olur.

O'na bağlandım mı, tüm etkinlikler, tüm davranışlar, tüm düşünceler O'nu merkeze alacak. Değerlendirmeler O'nu mihenk taşı yapacak. O, iradenin, bilincin ve hatta bilinçdışının yani istemsizliğin de dayanağı olacak. İşte o zaman değer beni ele geçirmiş olacak. Ya da adanmış olacağım. Böylece ilişkilerde ve olaylarda ego merkezli kişisel tercihler yerine değer tarafından onaylanan tercihler öne

çıkacak. Değer, vicdan sarayından beni yönetiyor olacak.

Yine de bu, kendiliğin inkârı olmayacak. Çünkü kendilik; ayıran, bölen, ötekiler icat eden endişeli ümitsizlikten; coşku dolu sevince ve bütünlüğe evrilecek. Başkaları karşısında ve başkalarına karşı olarak ve başkalarına rağmen kendimi var etme sonuçsuz çabaları yerine, kendi için olduğu kadar herkes için de anlamlı olan değer uğruna çabalar geçerli olacak. Artık fayda değil değer uğruna sürecek yaşam. Bu durumda çabaların kişisel yararı olmayacak mı? Elbette olacak ama artık çabalar fayda için yapılmayacak; başkalarından, çevreden ve bütünden yansımaları olarak, yani dolaylı olarak fayda görülecek, bir de üstüne üstlük doyum bulunacak.

Kalbin merkezine gurur yerine onur oturacak. Yani kendi ayrıklığının kıvancıyla değil, varlığın bütünlüğünün kıvancıyla yaşayacağım. Bu ne demektir? Görünürde kendime yönelik olmasa da, herhangi bir yerde, herhangi bir kişi nezdinde değere yönelik bir saldırıda, yüreğimin içinde acı hissetmek demektir. Zaten dertsizlik değil, değerliliktir vaat edilen.

Kim razıdır buna? Şövalye.

Bir yandan değerle, öte yandan duyarlılıkla dolmak ve böylece bütüne bağlanmak, değişim ve dönüşüm alanında etkin olma olanağıdır. Dönüştürücülük özgürlüktür. Sorumluluktur. Bu, kendini değerli kılmanın yolu ve sonucudur. Tahmin ettiğim ve tahmin ettiğiniz gibi bunun tinsel ödülü ise tanımsız bir muazzamlık olmalıdır.

“Türkiye Cumhuriyeti İlelebet Payidar Kalacaktır!”

Ayşe Acar

23 Nisan 1920’de Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldığı sırada yeni Türk devletinin adı henüz konulmamıştı. Hükümet, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti adını taşımakta, hükümet başkanlığını ise meclis başkanı yapmaktaydı. Yürürlükte olan siyasi rejime uygun devlet şeklini bulmak artık bir zorunluluktur. Millî Mücadele dönemindeki olağanüstü şartların bir ürünü olan meclis hükümeti sistemi işlemez olmuştu. Bakanlar Kurulunun her üyesi için ayrı ayrı oylama yapılmakta, bu durum ise hükümet kurulmasını zorlaştırmaktaydı.

25 Ekim 1923’te hükümetin istifasıyla ortaya çıkan bunalım 28 Ekim 1923 akşamına kadar hükümetin kurulamamasıyla sonuçlanmıştı. Oluşan kriz ise bir cümle ile aşılyordu: “Yarın Cumhuriyeti ilân edeceğiz!” Atatürk 29 Ekim 1923’te Anayasa ile güvence altına alınan “Türkiye Devleti’nin hükümet şekli Cumhuriyettir” hükmünü belirtip ‘devlet’e ismini veriyor, onu kurumsallaştırıyordu.

Devlet, öznelin istenci (tutku) ile genelin oluşturduğu törel bütünün somut biçimi olarak tanımlanır.⁽¹⁾ Anayasa ise ona somutluk katan ilkelerin, içeriğin yazılı metnidir.

Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyeti tikel bir belirlenim olarak görmez: “Bugünkü hükümetimiz, devlet teşkilâtımız doğrudan doğruya milletin kendi kendine, kendiliğinden yaptığı bir devlet teşkilâtı ve hükümettir ki, onun ismi Cumhuriyettir. Artık hükümet ile millet arasında mazideki ayrılık kalmamıştır. Hükümet millettir ve millet hükümettir.” Atatürk’ün ifadelerinde Cumhuriyet rastlantısal bir tanım da içermemektedir: “Türk milletinin karakterine ve âdetlerine en uygun olan idare, Cumhuriyet idaresidir.”

Bir toplumun tini, o toplumun tek tek bireylerinde içkindir. Bu öz, bireyler tarafından bilince konu olmamış bir hayal, maya olarak tanımlanabilir. Sözü edilen bireyler öncesiz ve sonsuz olarak var olan saltık aklın deviniminde yer almaları ölçüsünde dünya tarihinde konumlanırlar. Bu alan varoluş alanıdır ve rastlantısal değildir. Toplumlar varoluş alanında tek tek bireylerde içkin olan hayalin o toplumun öznelinin bilincine konu olması yoluyla gelip, tikel–rastlantısal alandan özgürleşirler.

Bireyler, toplumun özneli ile buluşuncaya kadar olan süreçte, ne istediklerini değil ancak ne istemediklerini bilirler. Bu belirsizlik, tini toplum bireylerinde içkin kılan nedendir. Belirsiz denilen alan, mitsel, örtülü, rastlantısalıdır. Özne, o toplumun isteklerini dolaylımsız gören, içkin olanı düşünce olarak bilincine konu ve erek edinen kişidir. Toplum tininin bir özünde hayat bulması, tutkuya dönüşmesi demektir. Tutku, *Toplum Tini* (toplumda örtük olan – özünde tanımlı olan tin) ile *Saltık Tini* (öncesiz – sonsuz – devinimde olan) buluşturan bir bağ niteliği taşır. İki tini varlık alanına çağırarak *irade* özünde karakterdir ve bu karakterin ilkesi *özgürlüktür*. Karakter vesilesi ile *sonsuz* olanla *sonlu* olan bir araya gelir.

Türk toplumu kendi varlık bilincini, onu bir ayna gibi gösteren, kendi öznesi olan Mustafa Kemal Atatürk’te ve O’nun oluşturduğu ilkelerde seyredebilir. O, bu toplumu devlet aracılığı ile tarih sahnesine çağırırken devlette bir rejim ve bir varlık ilkesi olarak Cumhuriyetin bu topluma karakter olarak uygun olduğunu bilir ve ona bu nedenle sonsuzluk atfeder: “Benim nâçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.”

Rastlantısal alan belirsizlik sebebiyle güvenilir bir alandır ve karşıtlık içermez. Fakat bir fikir varoluş sahasına çıkarken kendi karşıtını da kendinde içerir. Bu bir zorunluluktur. Dünya tarihi olarak tanımlanan varoluş alanı⁽²⁾ karşıtlıklar üzerine kuruludur. Bu açıdan Mustafa Kemal Atatürk ve onun ilkelerinin karşıt unsurları, Atatürk’ün ve ilkelerinin varlığı ile var olmuş ve var olmaya bu sebeple devam edecek olan unsurlardır.

Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyete sonsuzluk atfettiği konuşmasının hemen öncesinde bu fikrin karşıtlığını şöyle tanımlar: “Temeli büyük Türk milletinin ve onun kahraman evlâtlarından mürekkep büyük ordumuzun vicdamında akıl ve

şuurunda kurulmuş olan Cumhuriyetimizin ve milletin ruhundan mülhem prensiplerimizin bir vücudun ortadan kaldırılması ile bozulabileceği fikrinde bulunanlar, çok zayıf dimağlı bedbahtlardır. Bu gibi bedbahtların, Cumhuriyetin adalet ve kudret pençesinde lâıyk oldukları muameleye maruz kalmaktan başka nasipleri olmaz.”

Bu yüce şahsiyetin karakterinde vücut bulan ilkeler ve devrimler bir olgu olarak karşımızda durmaktadır. Cumhuriyet bir olgu olarak vardır. İlelebet payidar olması, Türk toplumunun kendinde başlangıçta ne istediğinin bilinmemesinden kaynaklı öz olarak bulunan –özü olmasından ötürü karakterine uygun– Cumhuriyet’in ilanı ile ne istediğini bilen yurttaşların ereğidir. Bu erek ilk ifadesini Mustafa Kemal Atatürk’te bulmuştur.

Cumhuriyet rejimi ile hayat bulan *yurttaşlık* kavramı nicel bir belirlenim değildir. Yurttaş, devletle ilişkisinde kendini tanımlayabilen, devlet karşısında kendi varlığının bilincinde olan ve varlığının devamlılığını rastlantısal bırakmayı akla uygun bulmayan kişidir.

Atatürk bu bilincin Cumhuriyet karşıtları karşısında tutumunu şöyle tanımlar: “Gelecek nesillerin Türkiye’de Cumhuriyetin ilanı günü, ona en merhametsizce hücum edenlerin başında, cumhuriyetçiyim iddiasında bulunanların yer aldığını görenek şaşıracıklarını asla farz etmeyiniz! Bilâkis, Türkiye’nin münevver ve cumhuriyetçi çocukları, böyle cumhuriyetçi geçmiş olanların hakikî zihniyetlerini tahlil ve tespitinde hiç de tereddüde düşmeyeceklerdir.”

Tereddüt, ne istemediğini bilen, fakat ne istediğini bilmeyen bireylerin rastlantısal yaşam alanıdır. Fakat kendi varlığının bilincinde olan aklın düşüncesine konu değildir.

Mustafa Kemal Atatürk tereddüt etmeksizin atıye seslenerek kendi varlığının bilincinde

olan Türk Gençliği ile bir mutabakata varmıştır:

“Bugün ulaştığımız netice, asırlardan beri çekilen milli musibetlerden doğan uyanışın ve bu aziz vatanın her köşesini sulayan kanların bedelidir. Bu neticeyi, Türk Gençliğine emanet ediyorum.”

EY TÜRK GENÇLİĞİ!

Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün, İstiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye

atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şerâitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerâit, çok nâmüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şerâitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhid edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve

şerâit içinde dahi, vazifen; Türk İstiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!

Bu mutabakat, mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne **temelini** bilen, bu temeli, en kıymetli hazine olarak varlığında/damarlarındaki asil kanda bulan ve Türk toplumunun tinini kendi şahsiyetinde tecelli ve tecessüm ettirmeyi bir ilke olarak taşıyan Türk Gençliği ile Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk arasında gerçekleşmiştir.

Türk Gençliği, Türkiye Cumhuriyeti’ni ilelebet payidar kılmayı bir **vazife** olarak Mustafa Kemal Atatürk’ün şahsından, ilkeleri aracılığı ile devralmıştır.

Alıntılar:

(1) ve (2): Hegel

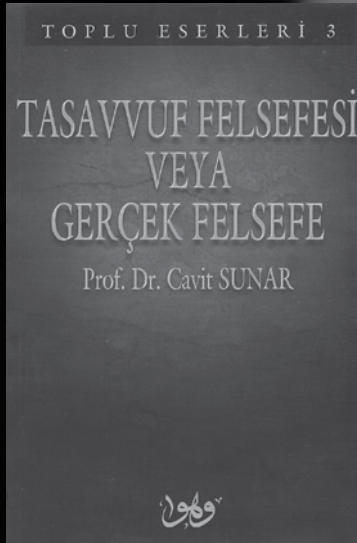
BİZİM SAHAF

Hazırlayan: Berna Öztan

Tasavvuf Felsefesi Veya Gerçek Felsefe

Prof. Dr. Cavit Sunar

Yayınevi: Anadolu Aydınlanma Vakfı Yayınları
441 sayfa

Tek bir varlığı, tek bir hakikati ispat ve savunmadan ibaret olan ve özel karakteri dolayısıyla “Gerçek Felsefe” adını da verdiğimiz bizim bu felsefemiz, içerdiği konular bakımından, Genel felsefenin anahtarı ve kalbi gibidir.

Çünkü bunun dışında kalmış bir bilgi yok gibidir. Bu sebeple, Garp felsefesini hakkıyla tahsil edenler bile bizim bu felsefemize muhtaçtır.

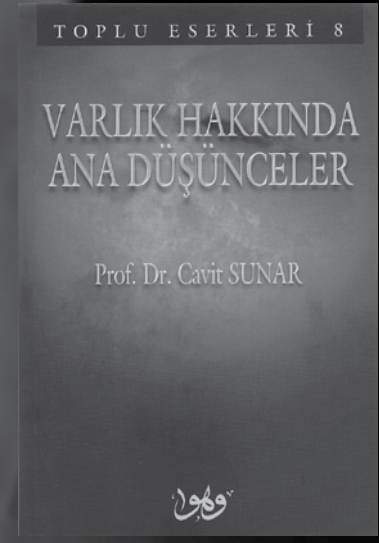
Felsefe yani hakikat aslında birdir ve hiçbir suretle değişmez. Değişiklik ancak bu aslın parçaları ve dalları için söz konusu olabilir. Çünkü asıl olan şüurdur ve felsefenin, hakikatin değişebilmesi için de şüurun değişmesi lazımdır.

Asıl olan birliktir. İlk hakikat fikrinin yani felsefenin zuhurundan beri birlik fikri değişmemiştir. Çünkü birlikten başkası yoktur. Birliği düşünen ve bilen de kendisidir, çünkü başka vücut yoktur.”

Varlık Hakkında Ana Düşünceler

Prof. Dr. Cavit Sunar

Yayınevi: Anadolu Aydınlanma Vakfı Yayınları
312 sayfa

Kitabımızı bir iki cümle ile özetlemek istersek şöyle diyeceğiz: Felsefe kelimesi, Yunanca bir kelimedir ve hakikat sevgisi anlamına gelir. Bu kelimenin Şark’ta karşılığı “hikmet” kelimesidir. Fakat felsefe kelimesi Şark’ta da kullanılmıştır.

Felsefe, bütünlüğü ile âlemi kavrama faaliyetidir; bir hakikat araştırmasıdır.

Yunanda ilk defa Felsefe kelimesini kullanan Pythagoras’tır ve bu kelimeyi “Eşyanın Tabiatını Araştırma” anlamında kullanmıştır.

Felsefe kelimesi pratik bir bilgiden ayrı olmak üzere teorik bir bilgi anlamındadır. Yunan’da, eşya üzerinde pratik gayeler için, felsefe kelimesinin karşıtı olarak, teknik kelimesi kullanılmıştı.

Felsefe tarihinde, bir hakikat araştırma; bir bütünlüğü ile âlemi kavrama faaliyeti olarak tanımlanan felsefe, bizim şahsi görüşümüze göre, bir sanattır; bütünlüğü ile kâinat ve hakikati kavratacak olan düşünce sanatıdır. Böyle bir düşünceye sahip İnsan Yaratma sanatıdır. Kısaca felsefe, sanatların sanatıdır.

Bir Olan Bütündür

Mustafa Alagöz

En büyük sıradışılık en küçük sıradanlıkla mümkündür. Var olan her şey var olduğu haliyle hem bir sır hem de eşsizdir. Evrende birbirinin tekrarı ne bir nesne, ne bir süreç vardır. Yaşamın güzelliği ve gizemi buradan kaynaklanıyor olsa gerek.

Aslında var olmak varlığın sürekli yeni görünüşler ve formlar altında görünüp yok olma serüvenidir. Her şey varlık yanıyla kalıcılığını, biçimleriyle değişkenliğini sergiler. Gerçek dediğimiz kavram bu iki kutbun; değişen ile değişmeyen birliği, gerçeklik ise bizim ondan ne anladığımızdır. Bu haliyle gerçek masum ve kendinde nasılsa hep öyledir, gerçeklik ise görünüş olarak sonsuz ölçüde farklıdır.

Bu anlamda gerçeklik sadece insanda ortaya çıkar ve o, şeytandan Tanrı'ya kadar tüm mertebeleri kendinde taşır. Gerçeği fark eden ve fark ettiğini fark edebilen tek varlık olması dolayısıyla insan tanrısal bir varlık olarak görülmeli. Kutsal metinlerdeki şu kapsamlı önerme, eğer ciddi bir biçimde üzerine düşünülürse, insanı yeni ufuklar açacak kavrayışlara götürebilir: *“Tanrı insanı kendi suretinde yarattı.”* “Suret” bir dışsal görünüş-biçim olmasa gerek. Bu kavramın teolojik olarak ele alınışı şimdilik konu dışı... Ancak kendimizi evrende özel bir varlık olarak görüyorsak, ki öyledir, bu özelliğe Tanrı değil de tanrısallık yüklersek bundan ne anlamalıyız?

Tanrısallık kavramını şu içerikle düşünüyorum:

- En son özgürlük noktasına sahiptir.
- O yaratıcı gücü olandır.

“En son özgürlük noktası” onun mutlak olarak özgür olduğu yerdir, yani dokunulmazdır. Bu ise insanın karar verme ve irade koyma gücüdür. Bu yetiyi kimse ondan alamaz, kendisi de istese dahi bunu başkasına devredemez. Hukuk dilinde “devredilemez haklar” olarak ifade edilen özünde bu hakikattir. Tarihi sürekli serpilip gelişen bir ağaç olarak görürsek bu mutlak özgürlük noktası o ağacın tohumu, hiç durmadan akan bir nehir olarak görürsek eğer, bu akışın kaynağıdır diyebiliriz.

Varlığı anlama özünde insanı anlamaktan geçer; çünkü insan, olanın ve olacak olanın birliğidir. Bundan dolayı tüm felsefi arayışlar-sorgulamalar kaçınılmaz olarak şu iki kavramı ele almak zorunda kalırlar: Tanrı ve insan.

Tanrı'nın ve insanın iki ayrı kavram, iki ayrı varlık olup olmadığı tartışması şimdilik bir yana, ama bu konuda tarihte iz bırakmış, düşünsel tefekkürümüzde bizlere

ilham olabilecek çok sağlam söylemler var. Tevrat'ta Musa'nın dilinde şöyle ifade edilir: *“Ehye Aşer Ehye”* (Ben olan Ben). Descartes'ta: *“Cogito ergo sum”* (Düşünüyorum-Varım). Anadolu ozanlarının dilinde ise *“Hakk insanda insan Hakk'ta”* olarak ifade edilir.

İnsan, olup bitenleri anlama merakının önüne geçemiyor. Anlamak bir arayıştır; bir yetinmezlik, kendini hep aşma itkisi, deyim yerindeyse insanın “kendi kendini alt etme” (Nietzsche) girişimidir. Anlamak; akletmek, başkalarına açık edebilmek, başkalarının da benzer çabalarla aynı akletme deneyimlerini yaşayabileceklerinin olanağını göstermektir. Önüne geçilmez merakla başlayan süreç, anlama serüveni ile devam eder ve “bulmayla” kendini tamamlar.

Eğer bir yolculuk varsa bir yön, bir amaç ve bir yöntem var demektir. Bunlar arasında bir bağ-bütünlük yoksa kendileri de var olamazlar; amaç yoksa yön, yön yoksa yol, yol yoksa yöntem de olamaz. Bunları birliğe getiren ise niyettir. Niyet merkezdir, belirleyendir, tüm öğeleri oluşturmaktadır. Niyet somutlanmıştır; amacı ve gerçekleştirme yolları belirlenmiş ilkelere dir.

* * *

Var olan Bir'dir, Bir olduğu için ise Bütündür. İnsan dışında her şey kendi varlığı ile Birliği ve Bütünlüğü içinde huzurlu ve “mutludur”, onlar kendiliğinden böyledirler. Ancak insanın durumu farklı, çünkü o bir “yok varlıktır.” Bedensel ve akli donanımları ile “var”, ama bunların yetkinleştirilip yaratıma geçirilmesi gerektiği anlamında “yok”tur. Başka bir ifade ile insan bu yetilerini harekete geçirerek kendi kendini yaratır, kendi kendini var eder. Burası onun tanrısallığının ikinci yanını oluşturur.

Türkçe'ye Arapça'dan geçmiş olan “Vücut” ve “Vicdan” kavramları var. Her ikisi de “v-c-d” kökünden türetilmiş. “Vücut” varlık anlamında kullanılıyor, “Vicdan” ise bulmak anlamında. Vicdanı olanın vücudu vardır. Vicdan ise verili değil, bireyin kendi emeği ve arayışı ile yarattıkları, farkındalığına vardığı, gerçekliğinden emin olduğu idrakleridir. Öz varlığının güçlerini, yetilerinin ne olduğunu fark etmesi ve kendini bunun üzerinden kurması onun kendini kendinde bulmasıdır. Burada önemli bir ayrıma dikkat çekmek gerekiyor. Hırsların, açgözlülüklerin, özlemlerin doyurulması değil; geleneklerin, kültürden yüklenmelerimizin uygulanması da değil. Çünkü bunlar yaşam sürecimiz içinde içgüdülerimiz, toplumsal deneyimlerimiz ve egodan kaynaklanan dürtülerden türeyen yapay güçlerdir. Yapaydan kastedilen, bunların geçici oldukları, istenirse niteliklerinin değiştirilebileceğidir. Dikkat edilirse bu dürtülerin ortak bir özelliği

vardır; hep başkalarıyla karşıtlıkla yüküdür, başkaları ile yarış yoluyla gerçekleştirilecek heveslerdir, başkalarının ne diyeceği ölçü alınarak yürünen yollardır. Ve bu yolun insana içsel huzur verdiği, kendi içsel evinde sükün bulunduğu görülmemiştir. Elbette geçici doyumlar yaşanabilir, ama insanın hep kendinden razı, hayattan razı olduğu dinginliği vermesi mümkün değildir.

* * *

İnsan canlılar içinde en aciz varlıktır, ama onun acizliğinin nedenleri aynı zamanda en hükümlan olmasını da sağlıyor. Sıkıntı, yalnızlık, mutsuzluk, gelecek korkusu gibi daha pek çok hali sadece biz insanlar yaşartır. Çünkü iç dünyamız her birisi kendine özgü gücü ve talepleri olan birden fazla enerji odakları barındırıyor.

İçgüdülerimiz, duygularımız, aklımız ve hepsine aşkın ruhsal (psikolojik anlamda değil) dünyamız var. Aslında bunun tümü bir tek enerjinin (buna ister yaşam enerjisi, ister varlık enerjisi, ister cinsel enerji diyelim fark etmez) gerçekleştirme biçimleridir. Her birisinin taşıyıcı organı ve yönelimleri farklı olduğu için birbirleriyle kolayca uyumsuzluğa düşebilirler. Bu uyumsuzluğun derecesi mutlu olma halimizin derecesinde kendini gösterir. Bu tek enerji en alta bedensel arzular olarak kendini gösterir. Yukarı çıktıkça duygusal ve akli yoğunluk artar. İnsanlaşma aslında bu yönde yükselme anlamına gelir.

Enerjiyi yok etmek mümkün olmuyor, bastırmak da mümkün değil. Bastırdığımızı zannederiz, aslında o yalnızca yer değiştirmiş olur. İçimizdeki bu akışkan-yaratıcı-yıkıcı gücü yok edemeyiz, ama yönlendirebiliriz. Fakat bu öylesine sıkı bir çaba gerektirir ki, birey ancak sık sık kendi üzerine dönebilirse, dahası “terk etmeyi” göze alabilirse söz konusu yükselişe geçebilir. Sevgili Osho'nun bir sözü bu konuda benim için önemli bir uyarı oldu: *“Kendinize sık sık suçüstü yapın.”* Çünkü her etkinliğimize kendimizi abartan, ayrıksı birisi olduğumuzu söyleyen bir duygu kendiliğinden eşlik eder.

Kendimizce önemli bulduğumuz bir şey kotarıyoruz ya da bir yeteneğimizi sergileriz, bunun hemen yanı başında içimizdeki şeytan (ego) başını kaldırır: “sen farklısın”, “özelsin”, “ayrıcalıksın”, der. İnsan kendini böylece adım adım koşullar. Ve bu koşullanmalar insana bir “kişilik” kazandırır. Giderek bu kişilik bizim toplumsal maskemiz haline gelir. Topluma kendimizi sunuş biçimimiz, onaylanma çağrımız, korunma kalkanımız olur. Kişilik; toplumsal ilişkilerimizde hem bir maske, hem bir kanıtlanma silahı, hem korunma zırhı olarak kullanılır. Bundan dolayı koşullanmalarımızı kolay terk edemeyiz, kişiliğimize yönelik eleştiriler varlığımıza yönelik bir tehlike gibi algılanır.

* * *

Tasavvuf söyleminde 8 sübuti sıfattan söz edilir. Bunlar için de iradeye belirleyici bir güç yüklenir. Çünkü tüm verili güçlerin ilişkilendirilmesi, birliğe getirilmesi, belirli bir amaca doğru hareketlendirilmesi bir iradeyi gerektirir. Yaşam kendini her zaman bir oluş (güç istemi) merkezinde biçimlendirir. Eğer yaşam kendiliğindenliğe bırakılırsa kaçınılmaz olarak tüm enerji aşağıya-doğasal olana, cinsellik merkezine doğru kayar (Cinsellik, bedenini yaşatılması ve korunması için gereken enerji anlamında). Bu dünya aşağı, parçalı ve çok yönlüdür. Çünkü arzular buradan beslenir ve arzular hep tekrar ister, bildik şeyi tekrar tekrar ister, sık sık yön değiştirir. Bundan dolayı gasp edici, saldırgan ve tüketici, yok edici eğilime sahiptir. Bu bir bilinç biçimi, başka bir ifadeyle bir Benlik halidir. Tasavvuf söyleminde Nefs-i Emmare denen ego durumu, Hegel’de “duyusal bilinç” olarak anlatılan bilinç durumudur. Özü; arzuların egemenliği altına girmiş akıldır.

“Benlik çürümesi”, “kişisizlik”, “basitlik” diye nitelediğimiz tüm insani yargılar bireyin bu düzeyine yönelik belirlemelerdir. Bedensel uyaranlar doğal

olarak ve kendiliğinden aklımıza baskı yapar. Toplumsal yaşam, günlük ilişkiler bizi kışkırtır, gerilime sürükler, rekabete zorlar. İnsan bu noktalarda kendini kolay toparlayamaz. Fakat bu konuda kimse için bir şey yapamaz; ancak uyarabilir, çağrıda bulunabilir, gerisi kişinin kendisine kalmıştır.

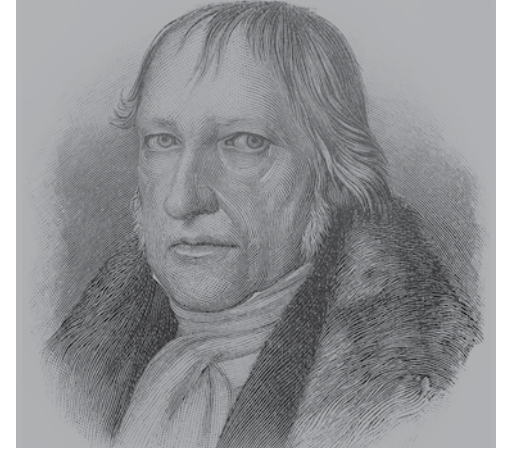
Çürümek mutsuzluk getirir. Değersizlik çürümenin tarlasıdır. Kendi benliğinin uyaranlarını, arzularını her insan kendi içinde duyumsar. Eğer kendi dünyasına karşı tarafsız bir tanık gibi bakabilirse kendine olan yabancılığı ile kendi aslına olan yakınlığını fark edebilir. Gerisi onun iradesine, edindiği ilkelere, vicdanının sesine ne derece kulak verdiğine, değerlerine sadakatine bağlıdır.

Duyular dünyası varlığımızın temeli, ama en aşağısıdır da. Burada değer, erdem, mutluluk yoktur. Sadece doğamızdan gelen arzular vardır. Duyuüstü dünyamız aynı kökten hareketle yine kendi içimizden yükselir. Düşüş kendiliğinden olur ama yükseliş emekle ve iradi kararlılıkla. Eğer cehennem ve cennet mitolojisini gerçek kılmak istiyorsak varlığımızın bu iki kutbunun gücünü kullanmak bize somut yaşam deneyimleri sunar.

Çürümeden var olmak; vicdanın yargıçlığı, ilkenin yönlendirmesi, değerlerin uygulanmasıyla...

*Özgür insan haset duymaz,
ama büyük ve yüce olanı
seve seve tanır ve onun
olmasından sevinç duyar.*

G.W.F. Hegel

Kundalini Enerjisi *Nilgün Çevik Gürel*

Kundalini hakkında birçok bilgi bulunmasına rağmen bu bilgilerin çoğu yanlış, varsayıma dayalı ya da deneyimlenmemiştir. Ekonomik çıkarlar uğruna açılan birçok ruhani merkezde nefes ve egzersiz teknikleri kullanılarak *kundalini* enerjisini uyandırma *çalışmaları*, aydınlanma peşinde olan insanlara duyusal ve fiziksel zararlar yaşatabilmektedir.

Hindu öğretilerinde ve diğer dünya kültürlerinde *kundalini* bir yılan olarak sembolize edilir. Ayrıca “gizemli, sarmak, halka küpe, yılan gibi kıvrılan, yanma, arıtıcı ateş, ateş yılanı” gibi birçok anlamlar da verilmiştir. Özellikle ateş yılanı olarak tabir edilmesinin nedeni, ışık ve düşüncenin beraberce aydınlanmayı ifade ediyor olmasıdır.

Kundalini enerjisi, omurgada yedi çakra denilen enerji noktalarının en aşağısında olan kök çakranın bulunduğu kuyruk sokumunda, yedi enerji noktasının yarısı kadar, yani üç buçuk kez kıvrılmış uyuyan bir yılan şeklinde sembolize edilir. Ve bu uyuyan yılan uyandırıldığında spiral hareketlerle yukarı doğru yükselir, aynı zamanda bu hareket ateşin hareketine de benzetilir.

Bir başka açıdan bakılırsa, genelde yılanların zehirli olma özelliğinden dolayı *kundalini* yılanına benzetilir, eğer uyanırsa zehiri hazmedebilmelidir, aksi takdirde ölümcül derecede tehlikeli olabilir. Hazmedilip kontrol altına alınırsa bu zehirli yılan gücü korucuya dönüşür. *Kundalini* enerjisinin yükselmesi evren ile beden birliktir hissinin güçlenmesini sağlar. Aslında evren ile insan arasında da bir fark yoktur. Yapılan her hareket evreni etkiler, evrende olanlar da bizleri etkiler. Yaratılan her şey; ağaçlar, taşlar, toprak mutlak olan evrensel bilinçten bir kıvılcıma sahiptir. Bu bilinç kıvılcımı kanal görevi olan sinir sistemi aracılığıyla bedeni doldurur. Bedendeki her hücre kendi kapasitesine göre bu kıvılcımdan alır. Bireysellik hissi azaldıkça evren yansiyarak özgür olunur. Evrenin gerçeği algılandığında ise bireysellik unutulur ve gerçek doğa keşfedildiğinde maya (hayal) âlemi de artık var olamaz.

Doğduğumuzda *kundalini* enerjisi ile doğduk; eğer bu enerji olmasaydı yaşam olmazdı. *Kundalini* evrendeki her varlığın içinde er ya da geç uyanacaktır. Hiçbir şey yapmadan karmanın getirdiklerini kabul ederek yaşayıp *kundalini*’nin uyanmasını bekleyebiliriz ya da bu duruma ulaşmak için yolumuzu aramaya başlarız. Ancak *kundalini* yavaş kontrollü bir şekilde uyandırıldığında aydınlanma başlar. *Kundalini*’nin kontrolsüz bir şekilde yükselmesinden çok, yıldırım gibi

düşmesi sorundur. *Kundalini* bir güçtür ve güç iyi için de, kötü için de kullanılabilir.

Çoğu zaman ruhsal çalışmaların yapılması ile ulaştığımızı düşündüğümüz en yüksek nokta bile aslında daha sadece başlangıçtır ve *kundalini*’nin dünyevi olanla bir an kendini kopartmasıdır. Dünyevi olanla devamlı bağlantıda olduğumuz ve kendimizi bedenle özdeş tuttuğumuz sürece uykuda kalırız. Spekülatif enerji dediğimiz dışarıdan gelen güçlerin bizi kurtarmasını bekler, kendi reel enerjimizin farkına varamayız. Oysa *kundalini* enerjinin uyarımı içeriden dışarıyadır.

Kundalini kuyruk sokumunda uyurken, duyularımızla algıladığımız maddi dünyaya karşı uyanık ama gerçeklik karşısında uykudayızdır. Uyandırdığında ise gerçekliğe uyanır, maddi dünyaya karşı uykuya dalarız. Cahil insan egonun var olduğu dünyada yaşadığına inanır, aydınlanma ise dünyanın kendi içinde olduğunu bilmektir.

Tüm kötü duygulardan uzaklaşarak, sahiplenme ve bir şeye bağlanıp tutunma ihtiyacından vazgeçerek ilerleyebiliriz. İçimizdeki reel enerjiyi keşfetmek için kendimizi aklın ve bilimin öncülüğünde geliştirmek, yeniden yaratmak ve içerdeki cevheri söndürmemek gerekir.

nilcvk@gmail.com

Bizden Haberler

Selin Erş

• Yüzücü dostumuz Kerim Sucu, 24-25 Ağustos 2013 tarihlerinde düzenlenen *Değirmendere ve Karamürsel Açık Su Yüzme Yarışları* 'nda kendi yaş gurubu 50/55 olmasına rağmen 45 yaş grubunda 9. oldu. Sucu, ayrıca 30 Ağustos *Çanakkale Maratonu* 'nda da 50/55 yaş grubunda 8. oldu. Çanakkale'deki maratona 650 master yüzücü katılmış ve ancak 314 kişi yarışı bitirebilmiştir. Yarışlara Hollywood yıldızı Bo Derek, Sadettin Saran ve Amerikan başkonsolosu da katılmışlardır. Sevgili dostumuzu tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyoruz.

• Vakıf katılımcılarımızdan Sevgili Oya Dirik, eserleriyle Türkiye Emekli Subaylar Derneği Şişli Şube Başkanlığı kapsamındaki karma resim sergisine katıldı. 12 Eylül-23 Eylül 2013 tarihleri arasında düzenlenen sergi Beyoğlu Belediyesi Cihangir Sanat Galerisi'nde sanatseverlerin beğenisine sunuldu.

• Sevgili dostumuz Yeşim Yıldız Kalaycıoğlu, uzun süredir hazırlandığı kişisel gravür ve resim sergisini 15-25 Eylül 2013 tarihleri arasında Beylerbeyi Sarayı'nda açtı. İlâhi varoluş döngüsünün

izdüşümlerini konu alan sergide, Kalaycıoğlu'nun 8 yılda ortaya çıkardığı 60 adet eser sergileniyor. Kelebeklerin varoluştaki değişim-dönüşümün belirgin bir sembolü olduğunu düşünen ressam Kalaycıoğlu, sergisine de adını veren "metamorfoz" kavramını şu sözlerle tanımlıyor: "*İnsanlar var oldukları andan itibaren sürekli bir değişim ve dönüşüm içindedirler. Tıpkı bir kelebeğin kendi hakikatine, özüne ulaşması için yumurtadan tırtıla, kozadan kelebek oluşuna kadar uzanan süreci gibi.*" Kendisini sergisi dolayısıyla tebrik ediyoruz.

• Sanatçı dostumuz Sevgili Hale Arpacıoğlu uzun süren sessizliğini 11 Eylül-13 Ekim 2013 tarihleri arasında düzenlediği "Manyetik Şiirler" başlıklı sergisi ile bozdu. Eserlerinde mitoloji, ontoloji, Doğu felsefesi, derinlik psikolojisi, metafizik ve tasavvuf gibi kavramları inceleyen ve 10 yıl süren keşif yolculuğundan sonra yepyeni ve zengin imgelerle yüklü eserleriyle sanat dünyasına dönen Arpacıoğlu'nun sergisini Piramit Sanat'ta görebilirsiniz. Feridiye Caddesi, No: 23 Taksim Tel: 0212 207 31 15 www.piramitsanat.com

• Vakıf katılımcılarımızdan Sevgili Nimet Özata, Eylül ayından itibaren Aydınlik Gazetesi'nde yazılarına başladı. Fitoterapi ve Aromaterapi konularında kurs, konferans ve seminerler düzenleyen, çeşitli dergilere yazı ve yazı dizileri hazırlayan, danışma kurullarında yer alan Özata'nın, *Fitoterapi ve Aromaterapi* isimli bir de kitabı bulunmaktadır.

• Çeşitli mecralardaki çalışmalarını takip ettiğimiz sevgili dostumuz Dücan

Cündioğlu, 14 Eylül 2013'te Pera Müzesi'ndeki *Aklım Nerede?* etkinliği kapsamında "Sinemada Psikiyatri" başlıklı bir konferans gerçekleştirdi.

• Vakıf bülteni yayın kurulunda yer alan sevgili dostumuz uzman psikolog Elif Ersoy, 3-5 Ekim 2013 tarihleri arasında Bingöl'de düzenlenecek *Geçmişten Günümüze Alevilik I. Uluslararası Sempozyumu*'na "Kırklar Cem'i: Psikomitolojik Çözümleme" başlıklı bildirisiyle katılıyor. Kendisini tebrik ediyoruz.

• Başarılarına her geçen gün bir yenisini daha ekleyen sanatçı dostumuz Celil Refik Kaya, 17 Ekim 2013 tarihinde dünyanın en başarılı müzisyenlerine ev sahipliği yapan New York Carnegie Hall'da bir konser verecek. Dostumuzu tebrik ediyoruz.

• Vakıf katılımcılarımızdan Nevbahar Özel'in annesi, Nevcivan Özel'in kayınvalidesi Sn. Sueda Tırman, 7 Eylül 2013 günü vefat etti. Dostlarımıza başsağlığı diliyoruz.

• Sevgili dostumuz Selma Atabek'in annesi ve Oğuz Atabek'in kayınvalidesi Sn. Gülşen Çarkcıoğlu 16 Eylül 2013 günü vefat etti. Dostlarımıza başsağlığı diliyoruz.

Bülten Künye

Yayın Adı Düşünüyorum • İmtiyaz Sahibi Şeyma Bobaroğlu Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ekrem Genç İdare Adresi Bayar Cad Papatya Apt. 22/11 Erenköy İstanbul 0216 382 81 73 Basım Yeri Pınarbaşı Matbaacılık (Hülya Pınarbaşı) Alemdar Mah. Molla Fenari Sokak Molla Fenari Çıkmazi Birol İş Merkezi No:10/1 34110 Cağaloğlu İstanbul Tel.: 0212 511 11 82 Yayın Süresi Aylık • Dili Türkçe • Türü İlmi, Fenni, Edebi • Alanı Yerel

Yazı İşleri Kurulu Arzu Cengil, Ayşe Doğu, Berna Öztan, Deniz Demirdöven, Deniz Tipigil, Ekrem Genç, Elif Ersoy, Hatice Çoban Uzun, İzzet Erş, Nurgül Demirdöven, Sadık Acar, Selin Erş, Sevgi Genç E-posta bulten@anadoluydinlanma.org • Web www.anadoluydinlanma.org

